

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Važno naznanilo naročnikom in dopisovalcem.

Kdor nam ni vrnil do sedaj lista, ga smatramo za našega dragega naročnika ter ga vljudno prosimo, da blagovoli čimprej vposlati tudi naročnino 5 kron za celo leto 1918. Še-le vračati list od 5. številke dalje, bi nam povzročilo občutno škodo v teh neznosno dragih tiskarniških razmerah.

Vse ljube Dolenjce pa naj združuje v močno armado geslo: Priporočajmo in razširjajmo v prvi vrsti svoj domači list Dolenjske Novice!

Našim velecejenim dopisovalcem pa, ki nam pošiljajo od vseh strani jako krepke opombe o novem listu „Resnica“, spoštljivo naznanjamo, da takšnih stvari za enkrat ne bomo objavili, četudi je resnično, kar nam dopisujejo in vkljub temu, da napada „Resnica“ tudi nas. Nočemo nikogar žaliti in nam je ljubi mir, ki smo ga vsi-vsi prepotrebni v teh zelo žalostnih in viharjih časih, dragocenejši zaklad, kakor pa strankarski in osebni nečedni napadi. Če pa ne bo miru, bomo pa tudi mi jasneje govorili.

Čudimo se tembolj, da so ljudje, ki strastno agitirajo zoper miroljubne Dol. Novice. To je naravnost smešno, da ne rečemo podlo, ker Dolenjske Novice so s svojimi dobrosrčnimi naročniki gotovo najmanj krive sedanjega pogubonosnega razdora S. L. S.

Če ste bili naši naročniki do sedaj, prosimo Vas v imenu dobre stvari, ostanite nam zvesti i nadalje, naj Vas odgovarja kdorkoli.

Zborovanje zaupnikov Sloven. ljudske stranke.

V Ljubljani, dne 27. decembra 1917. (Po Slovencu.)

V.

Volitev načelstva.

Predsednik vitez Pogačnik: Voliti nam je načelnika S. L. S.! (Živahni klici: Živijo prelat Kalan!)

Poslanec Gostinčar: Predlagam za načelnika Slovenske ljudske stranke prelata Kalana.

Burno, dolgotrajno odobravanje in živijo-klici prelatu Kalanu.

Vitez Pogačnik: Splošno navdušenje in pritrdjevanje mi je dokaz, da je glasovanje nepotrebno. Pozdravljam novega načelnika stranke! (Burni klici: Živel prelat Kalan!)

Prelat Kalan se zahvali za izvolitev načelnikom Slovenske ljudske stranke:

Gospoda! Vašemu skupnemu sklepu in Vaši želji se pokoravam. V svojem političnem delu in življenju sem bil vedno tega mnenja: Kolikor više je kdo v politiki postavljen, toliko bolj vestno, bolj natančno, bolj uslužno mora izpolnjevati svojo dolžnost. Zato vidim v tem poslu le delo, trud in skrb, ki jim bo mogoče zadostiti le s tem, če me bodo gospodje podpredsedniki, ostali člani načelstva in vsi somišljeniki vsestransko podpirali. To breme prevzamem jaz za toliko časa, dokler se ne upostavijo normalne razmere in se ne vrnejo z zmago ovenčani naši možje in fantje z bojišč. Za ta čas pa prosim vsestranske podpore, da bo Slov. ljudska stranka res pomlajena in prenovljena šla na plan z novim življenjem in novim delom. (Živahno odobravanje.)

Dr. Jež: Slavni zbor! Zbor zaupnikov je slovesno izjavil, da Slov. ljudska stranka prejkoslej obstoji in današnji dan je vstala prerajena in pomlajena. Da pa zagotovimo, da se kaj takega kot v preteklem času v naši stranki ne bo več dogajalo,

je treba, da zbor izvoli za podnačelnike može, ki živajo zaupanje vseh slojev.

Zato naj zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke kot vrhovna oblast v vseh strankinih zadevah izvoli v začasno načelstvo sledeče gospode: poleg prelata Andreja Kalana, kot načelnika; državnega poslanca dr. Lovra Pogačnika, Janeza Novaka, posestnika, prvega občinskega svetovalca, Račje selo pri Trebnjem; deželnega poslanca Antona Kobija, posestnika Ivana Štreina, obrtnega svetnika Ivana Ogrina in državnega ter deželnega poslanca Jožefa Gostinčarja kot podnačelnike.

V začasno načelstvo spadajo tudi vsi državni in deželni poslanci Slovenske ljudske stranke.

Z ozirom na zunanje težkoče poveri zbor zaupnikov začasno do prihodnjega zbora zaupnikov začasnemu načelstvu vse posle, ki po strankinem pravilniku pripadajo strankinemu vodstvu, izvrševalnemu odboru in ožjemu svetu.

Glede na slabe skušnje zadnjih časov smatra zbor zaupnikov razmeram časa in demokratičnemu duhu primerno preosnovo strankinega pravilnika in naroča načelstvu, da naj izdela pravilnik po načelu pravičnosti do vseh slojev, za blaginjo ljudstva na katoliškem, narodnem in demokratičnem temelju ter ga predloži prihodnjemu zboru zaupnikov.

Predlogi in resolucije dr. Ježa so bili soglasno z navdušenjem sprejeti.

Pri slučajnostih se je oglasil k besedi predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, burno pozdravljen od zborovalcev.

Pozdrav štajerskih Slovencev.

Dr. Korošec: Oglasil sem s k besedi kot odposlanec štajerskih Slovencev. Vsakokrat, kadar je imela Slov. ljudska stranka zborovanje v Ljubljani, smo prihiteli tudi Štajerci, da se izrečemo z vami solidarne. A odkrito lahko povem, da nikdar ni sledilo našemu potu na Kranjsko

toliko src s svojo vero in svojim navdušenjem kakor baš danes, ko obhajate pre-rojenje Slovenske ljudske stranke. Ko je nastal razdor, se od štajerskih Slovencev nikdo ni pomišljal niti trenutke, kam naj stopi, ampak od prvega do zadnjega, po bregovih in dolinah, smo stopili vsi na ono stran, ki jo danes vidimo tukaj kot rekonstruirano Slovensko ljudsko stranko. Moje veselje je danes tem večje, ker vemo, da ste sicer nekoliko glav izgubili, da ste pa postali vsled tega enotnejši, nam bližji in zato tudi milejši. Mi vemo, da dobi prva beseda, ki stoji v naslovu naše stranke, sedaj velik pomen, in zato obmejni Slovenci vriskamo veselja, ker vemo, da bomo našli v Slovincih na Kranjskem vedno oporo in pomoč in tudi nasvete, kadar jih potrebujemo. Mi mnogokrat potrebujemo ravno tolažbe. Vi veste, kako se nam je godilo na primer v začetku svetovne vojske. Kam naj gledamo, če ne na Kranjsko, če ne semkaj, kjer vendar vladajo v deželi Slovinci neomejeno? Zato smo veseli, da je zdaj zmagala v tej stranki čista slovenska narodna struja. V imenu obmejnih Slovencev štajerskih vam častitamo na tej zmagi in vam sporočamo pozdrave in najiskrenejše želje na vašem procvitu.

Zastopnik koroških Slovencev.

Urednik Smodej: Mili bratje! Tudi koroški Slovenci smo, kakor naši predragi štajerski bratje, ki so z nami stali vedno ramo ob ramo, prihajali ob vseh velikih slavnostnih priložnostih v belo Ljubljano, naravno središče Slovenije. A ne zamerite mi, da se dotaknem danes tudi nemile strune, stvari, ki nas je spravila dostikrat takorekoč v obup. Tudi Korošci smo prinesli vedno svoj delež k slavnostim; kako je naprimer govoril na zadnjem katoliškem shodu naš prvoboritelj. Prihajali smo na vaše slavnosti, se napili tu narodnega navdušenja, veselja do dela in upanja na boljšo prihodnost, a po vsaki slavnosti smo imeli tudi — slavnostnega mačka... Kajti občutili smo na lastni koži, da so bile tiste lepe besede

Doneski k zgodovini Bele Krajine.

Leopold Podlogar. (Dalje. II.)

Poslušajmo, kako nam znanstveniki razlagajo ta spomenik.

Podoba, vsekana v veliko skalnato steno, je razdeljena v tri dele.

Srednja nam predločuje mladeniča v kratkem plašču (tuniki) in s frigiško čepico na glavi. Mladenič kleči na biku, ki se je zaboden zgrudil pod njim. Z levico ga drži za smrčke; v desni ima bodalo, zasajeno v bikove prsi. Zraven mladeniča je pes, ki se zaganja v bika, kača, ki se zajeda v stran in škorpion zajeden v lakotnico.

Na vsaki obeh stranskih podob se opazi po ena oseba. Obe sta moški postavi v kratki tuniki in s frigiško čepico. Leva sloni na narobe obrnjeno bakljo, desna pa stoji ob pokonci stoječi baklji.

Zgoraj nad temi podobami se vidi v dolbinah doprsne podobe. Na prvi pogled se zde človeku kakor ženske podobe.

Kako razlagajo to skupino?

Bik predstavlja solnce ali solčno leto. Njegova usmritev pomeni konec leta; trije napadalci bika: škorpion, kača in pes pomenijo skrajšavanje leta, obe baklji pa začetek in konec leta, namreč solčnega.

To je Mitrov altar, ali „mitrej“. Podoba nam torej predločuje versko obhajanje Mitrovega bogoslužja.

Mitras je bil perzijsko-sirski bog solca in vojske. Po rimskem cesarstvu so njegovo čiščenje posebno širili cesarji Antoniji, Severi in Komodus (180—192. po Kr.) Boj med Mitrovim čiščenjem in krščanstvom je bil hud in svetovnega pomena. Širilo se je oboje ob enem in je imelo nekaj podobnega. Mitracizem je bil zelo razširjen. Od iranske visočine do škotskih planjav, od Črnega morja do Sahare se najdejo njegovi altari. Le med omikanimi Grki se ni moglo udomaćiti. Mitracizem je bil vera nižjih slojev, razširjali so ga vojaki, trgovci in sužnji. Ko je dobil rimski cesar pridevek „bistven s solncem — constantinum soli“, — se ga je moralo okleniti kot boga vojske tudi višje vojaštvo.

Mitrovo čiščenje so zanesle v Rim rimske legije že leta 60. pred Kr., ko so morale odriniti iz Azije in se podrediti

vojskovodjem za napore boje v Španiji in Galiji. Čiščenje boga Mitra je bilo združeno z živinsko ostudnostjo. Celo ne preveč zlahtnočutnim Rimljanom ni ugajalo, zato je le počasi napredovalo. Na višek se je povzpelo pod cesarjem Helijogabalom (218—222). Njegova teta Julija Mäsa, svakinja cesarja Septimija Severa (193 do 211) je bila njegova največja prijateljica; pripomogla mu je na cesarski prestol. Prej se je imenoval Varij Avitus Basijan. V mestu Emeza je bil višji duhovnik v tempelju boga vojne in solca, katerega so nazivali Sirci Elagabal, Perzijani pa Mitra. Upodabljali so ga kot mladeniča v tuniki, ki pobija bika. Častili so ga v skritih krajih, v votlinah ali temnih goščah.

Še sv. Pavlin Nolaški smeši njegove častilce, ko piše:

Quid quod et invictum spelea sub antra recondunt, Quemque tegunt tenebris, hunc audent dicere solem. ali:

Vse zmagovalno svoje božanstvo skrivajo v temne votline, V temi ga častijo, pa ga smelo nazivajo solnce.

Ko so pretorjanci po kovarstvu tete Mäse umorili cesarja Maxima (217—218) so proglasili Basijana za cesarja. Ta je zavrgel svoje človeško ime Basijan in si

nadel ime boga Elagabala (Eliogabal), katerega višji duhovnik je bil, seveda kot cesar mu je postal bistveno enak. Kot tak je širil po rimskem cesarstvu Mitrovo čiščenje. Nič se ni sramoval tudi kot cesar še opravljati svečeniško službo. S svojo razuzdanostjo, katero je kazal posebno še v Mitrovih jamah, se je pristudil pretorjancem, da so ga že čez leto dni pobili pred enim Mitrovim altarjem in proglasili cesarjem Aleksandra Severa.

Sponjinski kamni z napisi indijsko-perzijskega boga Mitra — boga solca in vojske, — so se že v notranje-avstrijskih deželah našli v toliki množini, da si ne moremo te prikazni razlagati drugače, kakor s trditvijo, da je bilo todi že pred Rimljani čiščenje solčnega boga udomaćeno. Vplivu Rimljanov se ne more pripisovati, ki so ga v Rim sprejeli še-le leta 60. pred Kr. V Ogleju so se odkrili štirje Mitrovi altari, ravno toliko na Kranjskem (v Emoni, na Trojanah, v Trebnjem in na Rožancu), na Koroškem celo šest. Kar je bil Rimljanom Apolo in Mitra, to je bil Ilirski Belin, Svetovit, Belibog, v nasprotju z božanstvom teme, ki so ga imenovali Črt ali Čart (deus Chartus).

gotovih govornikov izgovorjene le kot fraze, brez resne misli in brez namena, izvajati tudi konsekvence. Slovenci na Koroškem smo še mlado deblo našega rodu, ki še ni izživel, ne še poglajali tistih korenin, ki jih lahko požene. Nas življenje še čaka, zato ne maramo umreti, ampak hočemo živeti. Leta 1906 se je začela odločati naša usoda. Dobro smo se tedaj zavedali, da gre za naše življenje pri volilni reformi. Klicali smo na pomoč, a takratno vodstvo Sl. ljud. str. nas je pustilo na cedilu. Na naše pritožbe se nam je pretilo s šibo, če ne umolknemo. Danes imamo zadoščenje, da je šiba zamahnila po tistem, ki je z njo grozil nam. Kako hud boj bojujemo koroški Slovenci, o tem nima pojma, kdor ga ni sam poskusil. Pride naj pa le za pol leta med nas in vedel bo, kaj je naša borba. Lepe besede smo slišali pri ustanovitvi Vseslovenske ljudske stranke in bili smo jih iz srca veseli. Toda dejanja, ki so jim sledila, so bila drugačna. V besedah so bili Vseslovenci, v dejanju pa se je pela tukaj pesem „Zadovoljnega Kranjca“. Vodnik je zapel to pesem v čisto drugem smislu, v narodnem smislu, kot je to dokazal v „Iliriji/oživljeni“.

Dvojen absolutizem smo doživeli v tej vojski. Na Dunaju je vladal absolutizem grofa Stürgkha; ta absolutizem je gonil naše najboljše, najbolj verne, najbolj narodne duhovnike s Koroškega v ječo, je preganjal najbolj značajne može. Opljuvani, tepeni, suvani, zaničevani so sedeli naši duhovniki v ječah. A tisti osebni prijatelj Stürgkhov, ki je bil kot predsednik Vseslovenske ljudske stranke poklican, da nas brani, se ni zganil. Jaz ga danes kličem na odgovor!

Predragi! Zavedajte se, govorim tukaj premišljeno.

Sedaj vam bo pa umljivo zadržanje koroških Slovencev, umljivo pisanje naših listov; sedaj vidite, kako prav smo imeli, da smo posvetili prvi v ta neznosni smrad, v to temo, ki je vladala med vami, da smo se uprli terorizmu, ki je tlačil nas vse. Današnji shod nam zato daje zadoščenje in budi upe, ki nas ne bodo varali. Zakaj, stranka je očiščena. Današnji shod je dokazal, kako globoko sega pri vas ljubezen do naroda. Ne bom govoril o tisti mali četi kranjskih duhovnikov, ki še danes ne umevajo pomena narodne misli za ohranitev katoliške vere med nami. Zavedati se moramo, da je nemški protestant tisti, ki stoji za nami in nas hoče narodno in versko uničiti. Ne pozabimo, da se tisti, ki se bori za našo narodno stvar, bori za katoliško cerkev. Očiščen je generalni štab, vrhovno armadno poveljstvo naše stranke na Kranjskem. Naroda ni prav nič treba izčistiti, treba mu je le pokazati pravo pot. Zato mi ne boste zamerili, če povem svoja in tovarišev čustva, ko se je začelo pri vas čiščenje. Vi ste povešali glave, mi smo jih dvigali, zavedajoči se, da si le tako zavarujemo bodočnost. Sedaj se nam ni bati, da bi se to, kar se tukaj govori, tudi ne izvršilo.

O dvojnem radikalizmu smo brali v zadnjem času. Strašno radikalna je „Resnica“. A iz istih krogov je izšel članek v „Reichsposti“, da je Sustersič zato izstopil iz Jugoslovanskega kluba, ker je proti deklaraciji. En radikalizem je za volilce, eden pa za vlado, katero bodo še naprej molzli. Mi smo drugačni značaji; boj nas je izbistril in resnico povemo povsod, kjer moremo.

V kakšnih razmerah živimo, to kaže naš molk še sedaj na Koroškem. Ta molk vpije po svobodi, a mora vpiti še danes med štirimi stenami. Bodite nam bratje v resnici, v srečo in dejanju, in potem smo prepričani, da bomo prišli v meje naše bodoče Jugoslavije, ki je tako prisrčno ne bo pozdravil na celim jugu nihče kakor mi. (Viharno odobravanje.)

Zastopnik Goričanov.

Poslanec Fon: Slišali ste danes mnogo lepih in krepkih besedi. Samo še par stavkov: Goriška Slov. ljud. stranka vas prisrčno pozdravlja! Krepeke volje je treba, naj se pričinja smoteno, krepko delo. (Živahno odobravanje.)

Načelnik A. Kalan: Rešili smo vse točke dnevnega reda. Najiskrenejše se zahvalim za obilno udeležbo in za zanimanje, ki ste ga posvečali današnjim razpravam. Vse nas napolnjuje ena misel, da bi mogli služiti svoji domovini. Ob tej priliki se moramo spomniti naših mož in mladeničev na vseh bojnih frontah. Mnoga poročila, ki smo jih dobili, dokazujejo, kako spremljajo z velikim zanimanjem dogodka v domovini, kako gledajo, katero pot bomo krenili. Glasovi pa, ki prihajajo, so vsi isti: Slovensko ljudsko stranko ohraniti in pomladiti! Braniti prava načela Slovenske ljudske stranke! — Zato veljaj zadnji pozdrav njim! (Burno odobravanje.)

Zaključim zborovanje.

Združenje kmečkih poslancev v državnem zboru.

Ob zadnjem velikem delavskem štrajku je vlada pomirila delavce tudi s tem, da je obljubila ustreči njihovi stari zahtevi, da se naj kmetom ne pusti uživati več kruha kakor mestnim prebivalcem in da se naj zapro domači in mali mlini sploh. S tem bi se kmetom zgodila velika krivica, ker kmetje uživajo veliko manj mesa kakor meščani in morajo bolj trdo delati kakor vsak drug stan. Če se pa mlini zapró, bo pa kmet sploh brez kruha. Ali naj mu vlada deli moko na karte, kakor je to zahteval socialni demokrat Reuner, žito pa pobere, da se skvari, kakor se kvarijo drugi pridelki.

Ko se je zvedelo za vladni načrt, je sklical naš poslanec Jarc, ki je načelnik Agrarnega delavnega odbora, velik sestanek kmečkih poslancev vseh strank in narodnosti. Zbralo se je krog 150 poslancev, izvzemši nemško-narodne agrarce, ki so pa na shodu izjavili, da se s stvarjo strinjajo, da pa gredo iz političnih razlogov svojo pot. Navzoč je bil ministrski predsednik in kmetijski minister, zastopan pa minister za prehrano. Posl. Jarc je otvoril shod in izjavil, da je kmečko ljudstvo silno razburjeno, ker je vlada ustregla socialistom in s tem takorekoč potrdila njihovo očitjanje, da se kmetu predobro godi in da je on kriv pomanjkanja. Če bo kmet tej svoji nevolji dal izraza na odločen način, poslanci ne prevzamejo nikake odgovornosti, ker so vlado dostikrat svarili — a zastonj. Vlada se naj zaveda, da je nevarnost velikanska. Krščansko-socialni poslanec Stöckler je navajal razne pritožbe kmečkega stanu. Čeh Chalupka je zahteval pravično preskrbo z mesom, zlasti še, da se konča zapravljanje mesa po mestih. Kršč. soc. poslanec List je zahteval, da se kmeta preskrbi s potrebnim, tako s petrolejem, sladkorjem, čevlji in obleko, ter da se dovoli kože od domačega zakola dati v stroj. Posl. Bradač je izražal želje glede vojaških oprostitev. Min. predsednik je izjavil, da se hoče zavzeti za predložene zahteve in izrazil željo, naj se sestavi poseben odbor, ki bo v tesni zvezi z vlado, da se vse stvari hitro izvedejo. Isto je obljubil kmetijski minister. Zastopnik ministra za prehrano je moral poslušati krepke ugovore, ko je branil svoje stališče. Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Zbrani kmečki poslanci obžalujejo, da se zadnje odredbe niso prej predložile odseku za prehrano.

2. Protetiramo odločno proti nadaljnim rekvizicijam in zahtevamo, da se puste vsi mlini prosti.

3. Zahtevamo, da se po mestih bolj štedi z mesom, da se ohrani naša živina.

4. Pri razdelitvi umetnih gnojil naj se ne daje prednost veleposestnikom, ampak se naj razdeljuje vsem enako.

5. Ugovarjamo proti temu, da se zahteva od kmetov kmetijske pridelke, ako hočejo dobiti cukar ali petrolej, kmeta se naj preskrbi z obleko in čevlji. Kože iz domačega zakola se naj dovoli dati v stroj.

6. Če se izvede nameravani vpoklic 18 do 24 letnih, bo pomladansko delo nemogoče. Edini moški, ki vodi gospodarstvo, mora biti brezpogojno oproščen.

Shod, ki je bil mestoma jako buren, je zaključil posl. Jarc z željo, naj bi bili v tako važnih vprašanjih kmečki poslanci edini in odločni, potem vseh ne izostane.

Opozarjamo na važno izjavo vladnih zastopnikov na tem shodu, da se opusté nove rekvizicije in preiskave in da se bo določilo po občinah, koliko žita še morajo oddati. To je važno, ker posamezna oblastva delajo na svojo roko. Kjer bi se zgodila krivica, se naj pošlje takoj podrobna pritožba (ime posestnika itd.) na naslov: „Jugoslovanski klub“, Dunaj, Parlament.

Dopisi.

Iz Črnomlja. Za jugoslovansko deklaracijo so se izjavile iz navdušenjem črnomeljske žene in dekleta ter se je do zdaj nabralo v mestu samem 235 podpisov. Čast zavednim Slovenkam! Le tako naprej!

Vlak je povozil v bližini kolodvora železniškega delavca Janeza Skube iz Ručetne vasi. Bil je miren in marljiv ter je ta nesreča hud udarec za stariše.

Umrli je v cvetu svoje mladosti, 22 let, za sušico Jože Malešič iz Črnomlja. Bil je vojak pri 17 tih in zdaj doma pri mami na dopustu. Bolezen si je nakopal vsled preobilih naporov v mrzlih tirolskih gorah. Bil je značajan in priden ter vsled tega povsod priljubljen. Blag mu spomin! Žalnočim naše sožalje.

Na občnem zboru tukajšnje narodne čitalnice, dne 18. t. m., se je izvolil sledeči odbor: predsednik g. Špiro Vrankovič, lekarnar; podpredsednik gospod dr. Josip Malnerič, zdravnik; tajnik gosp. Nace Kvas, kavarnar; blagajnik gosp. Stane Jakša, tajnik mestne branilnice; knjižničar gosp. Stanko Kenda, hranilnični uradnik; odbornik gosp. Janez Ušlakar, notar, in g. Lud. Mikolič, učitelj. —š

Iz Vinice. Prostovoljno ognjegasno društvo na Vinici priredi dne 2. svečana ob 6. uri zvečer v gostilni pri Školniku domačo veselico. Vstop je vsakemu, ki hoče biti dobre volje, prost. Darovi za nove cevi se hvalečno sprejemajo. Toraj na svidenje na svečnico, za smeh se bo skrbelo.

Tudi naše žene in dekleta so se izjavile za majniško deklaracijo. Nabranih je že okoli 500 podpisov. Še je vendar dosti omahljivk, plaši jih nekdo, da bodo morale iti streč v bolnice vojakom, če podpisujejo deklaracijo. Ženske in dekleta, pamet! Nič strahu nič bojazni, to za kar se podpisujete ni nič protipostavnega, nič proti veri ali proti cesarju. S svojim podpisom zahtevate le svojo staro pravico po združenju z našimi sosedi onstran Kolpe — s svojim podpisom zahtevate, da hočete biti samostojne, proste na vaših domovih, da ne bode te tlačanile ne Nemcu, ne Mažaru. — Zato pa le hitite vse ter se podpišite, popisovalne pole so na razpolago pri gospodu Štrku na Vinici.

S Preloke pri Vinici. Pokopali smo 19 letnega vojaka Fr. Starešiniča, po domače Jurkovega. To je prvi vojak, ki je v tej vojski doma umrl. Lansko leto je moral gori v mrzle štajarske kraje, dasi nekoliko bolehen. Dasi težko, vendar je odšel korajžen od doma. Na vojaških vajah se je ves premočen od dežja hudo prehladil. Začel je bljuvati kri. Moral je čez nekaj mesecev v bolnišnico. Tudi tu se mu ni dobro godilo, kot se premnogim

slovenskim fantom ne. Videl je, kako se vojakom meri z dvojno mero. Nemci so imeli povsod prednost. K sreči je bila tu usmiljenka Slovenka, ki se je zavzela, kolikor ji je bilo mogoče, za našega bolnika. A bolezen se je bila že preveč ukoreninila. Ko je na videz malo okreval, je moral ven drva sekati. Od tedaj mu je bilo še hujše. Večkrat se mu je kri vtila. Da ne bi šel zopet nazaj v bolnišnico, ampak domov, je skrbno skrival bruhanje krvi. Naposled se mu je vendar posrečilo, da je prišel domov, dasi ves izmučen. Doma je upal, da ozdravi. A bolezen, ki je toliko mladih ljudi končala v tej grozni vojski, tudi njemu ni prizanesla. Pobrala je tudi njega. Pokojni Franjo je bil prav priden, vzgleden in pri vseh zelo priljubljen. Nam vsem je povzročila njegova smrt bolest v srečo. Svojo mater vdovo ni niti enkrat najmanj žalil. Kakor je bil doma pošten, tako je bil tudi pri vojaki. Tudi tam je molil rožni venec. Ko je bil na vajah odmor, so ga videli tovariši, kako je v kakem kotičku sam molil rožni venec. Ravno tako v vojašnici. Ko je marod sedel pred vojašnico, je molil iz molitvene knjižice, ali rožni venec. Seveda je moral zato prestati dosti zaničevanja od strani njegovih slovenskih tovarišev. Pitali so ga z bogomolcem, mu metali knjižico proč, ga vrgli na tla itd. Pa vse to ga ni odvrnilo od pobožnosti. Prav si imel, blagi Franjo! Mlad si končal, a dopolnil veliko let. Počivaj v miru božjem!

Naše žene in dekleta so se tudi izjavile za majniško jugoslovansko deklaracijo. Podpisalo se jih je 329.

Iz Cerkelj-Čateža (Dolenjsko). (Posledice potresa in drugo.) Prežalostne obletnice smo se spominjali dne 29. jan. Ta dan poteče leto dni, kar nas je obiskala velika nesreča, potres. Znano je, koliko škode je bilo povzročene, koliko strahu itd. Zlasti Krškavas je bila kakor razvalina; ni jedna hiša ni ostala brez škode. Pa tudi Cerklje z otalimi vasi v župniji, Čatež z okolico, vse je močno trpelo. In vendar ob obletnici še ne moremo biti mirni. Malone dan za dnevom se ponavljajo močnejši in rahlejši sunki, večkrat dokaj silni. (Pisec teh vrstic ima zabeležene vse sunke, ki jih je občutil od meseca marca lanskega leta naprej; istotako je doživel tudi glavna dva sunka 29. januarja leta 1917. Ako bi cenjene čitatelje zanimalo in, če bi bilo sl. uredništvo zadovoljno, objavi cel pregled v „Dol. Novicah“.) Da sta tudi obe farni cerkvi, v Cerkljah in na Čatežu, bili tako poškodovani, da niso opravljali službe božje v njih, je tudi znano. Na Čatežu bodo cerkev podrli in sezidali novo. V Cerkljah pa že od božiča opravljajo sv. mašo v cerkvi; vendar popolnoma popravljena še ni. Upanje imamo, da to spomlad bode že popolnoma popravljena. Kaj tožen vtis napravljata notranjščina cerkijanske farne cerkve sedaj, posebno nam domačim faranom. Sicer je snažno pobeljena in pogled na veliki oltar je še vedno tako lep kakor pred enajst leti, ko je bila nova, zakaj edino na velikem oltarju je ostalo vse neizpremenjeno. Če pa se ozreš na levo stran, na prižnico, opaziš, da manjka gori angeljatrobentača v beli halji, ki je oznanjajočo besedo božjo trobil v svet. Stranski oltarji so kakor okradeni. Na ženski strani ni nobene sohe svetnic, samo oltarna slika Škapulirske M. B. je še. Na moški strani pa je (oltarna slika sv. Družine) ostala soha sv. Antona Puščavnika; prostor, kjer je stala soha sv. Antona Padovanskega, je prazen; ob padcu se je tako poškodovala, da ni za na oltar. Na sredi cerkve tudi ne visi krasen, pred šestimi leti kupljen lesteneč; podob sv. križevega pota ni; pod korom pa stoje odri, da služijo zidarjem, ko popravljajo.

Posebnega božičnega veselja nismo imeli. Edini zvonček je pozvaljal k službi božji. Polnočnice ni bilo (tudi na Čatežu in v Brežicah ne); cerkvenih pevcev že

nad leto dni ne slišimo. Zato so nas prijetno iznenadili na novo leto pevci iz Župečevasi pod vodstvom preč. g. profesorja Omerza-ta, blag. g. dr. Gerloviča in blag. g. Jakliča; prav lepo so pele tudi vrta dekleta iz omenjene vasi. Hvala jim!

Pa pogledajmo še malo na Čatež. Tam je že zidarsko delo po večini opravljeno. Tudi po ostalih vaseh je večinoma gotovo. Sedaj gotovo najželejše pričakujejo nove cerkve, za katero domači farani pridno zbirajo darove. Cerkev še stoji, ali vedno kaj odpade, zlasti ob sunkih. Nedeljsko službo božjo opravljajo zadnji čas v šoli, ob delavnikih pa še vedno v hiši g. Miheličeve.

Organist g. Fran Mrak je že poldrugo leto v ruskem ujetništvu, že skoraj pol leta se ni nič oglašil.

Dne 29. decembra je umrl v bolnici v Brežicah oče gospe organistove, g. Jožef Črnologar, bivši gozdar v Višnjigori. Pokopan je bil na dan novega leta v Brežicah. Brežiški in čateški zvon sta mu pozvanjala ob slovesu s tega sveta. Pokojni je bil dobrosrčen mož, kot izkušen v raznih položajih življenja je dajal mladini dobre nauke. Po odhodu g. organista k vojakom je na prošnjo hčere prišel na Čatež, da je nadomestoval organista v službi cerkvenika. Težko se je ločil od ljubljene mu Višnjegore; večkrat si je pozelel povrniti; parkrat je šel pogledat v domači kraj in sicer o sveti Ani, ko je bilo „žeganje“ v mestni cerkvi. Eden brat pokojnega je bil duhovnik, ki je zelo mlad umrl, eden pa je bil učitelj. V Višnjigori mu živi še ena sestra. Od številnih otrok so vsi preskrbljeni. Blagemu možu bodi lahka zemlja! Večni mir mu in pokoj! Žalujoče ostale naj tolaži Bog!

Končno bodi še omenjeno, da ima preč. g. župnik zasilni dom; predno bo zopet novo župnišče, bode še dokaj časa poteklo.

Brežic tudi ne smemo pozabiti. Mesto, ki je pred letom zgledalo kakor podrtija, kaže prijaznejše lice, vendar popravljanja je še dosti, kakor tudi v okolici. Samostan bodo podrti, cerkev bo kmalu vsa prenovljena; kakor obetajo, bo prav krasna hiša Božja, da ji ni v okolici para. Bo vsaj v nekako zahvalo Bogu, da nas je obvaroval še hujšega! Podružnica sv. Roka bo morala gotovo biti tudi nova. Romarsko slovesnost so minulo leto obhajali v farni cerkvi, v kateri se že od 1. aprila 1917 opravlja služba božja. Vernikov je bilo toliko, kot že veliko let prej nikoli tako.

Ob tej bridki obletnici se zahvaljujemo Bogu, da nas je obvaroval hujših nadlog. Prosimo ga, da naj nas v bodoče obvaruje take šibe, ter naj nam pomore, da že skoraj izginejo velike posledice strašne nadloge!

Zmrznjenje vina.

Če izpostavimo vino hudemu mrazu, tako, da se ohladi po -4°C , zmrzne.

Čim bolj močno je vino, tem hujšega mraza je treba, da zmrzne.

Zmrznjeno vino se nekoliko raztegne, voda se pa deloma v njem izpremeni v led, ki se nabere po dogah in dneh v obliki tenkih škrljic.

Pri tem se izloči poleg vode iz vina tudi večja množina vinskega kamna, beljakovin, ekstraktnih in buketnih (dišečih) snovi. Zato se zmrznjeno vino skali, izgubi en del kisline, pa tudi precej finega duha. Zmrznjeno vino spremeni torej okus in duh. Posebno neprijetno je, to opaziti pri črnini. Muškatelec, ki je zmrznil, so naprimer pretočili v drug sod. Opazili so, da je izgubil duh. Voda pa, ki je nastala iz odtajanega ledu, je močno dišala po muškatu in je bila kislato-vinskega okusa. Če bi torej vino, ki je zmrznilo, hitro pretočili v drug sod, bi dobili sicer močnejšo, manj kislo, a motno in manj dišečo pijačo. Kaj iz tega sledi?

Vino v hudem mrazu pošiljati, ni priporočljivo. Če se pa tega ne moremo izogniti, ne smemo pred vsem soda do vrha napolniti, ker bi sod lahko počil.

Zmrznjeno, ali močno ohlajeno vino spravimo v primerno toplo klet, kjer naj se polagoma odtaja.

S tem se v njem raztope zopet po večini vse one snovi, ki so se bile iz njega vsled mraza izločile.

Po preteku kakih treh tednov vino čistimo ali pa filtriramo. Nato ga pretočimo v nekoliko zažveplan sod in ga pustimo pri miru, da se mu okus zopet uglaadi.

B. Skalický.

Trtne škropilnice.

Vsled pomanjkanja bakra se trtne škropilnice „Avstrija“ izdelujejo sedaj le iz navadne, znotraj močno posvinčene pločevine. Svinec varuje pločevino (pleh) pred galico in je vsled tega taka škropilnica vključ temu, da je plehnata, prav trpežna. Ker se celo škropilnice iz tega materiala izdelujejo le v zelo omejenem številu in jih je le težko dobiti, je treba, da tisti, ki želi tako škropilnico dobiti, jo takoj pri podpisnem naroči.

Trtna škropilnica „Avstrija“ iz posvinčene pločevine bode stala s poštnino vred v Novem mestu okoli 110 kron.

B. Skalický.

Osvoboditelj kmetov

Hans Kundlich.

V sledečem podajemo kratek opis delovanja moža, ki je kmetijskemu stanu priboril svobodo in je delal sam vse svoje življenje za njegove pravice. Ker je izšel sam iz kmetijskega stanu, zato ga je tako vzljubil in je z vsemi svojimi močmi deloval za to, da bi ohranil kmetu zemljo prosto, ki jo ljubi tako goreče in zanjo vse žrtvuje.

Iz Amerike je došla vest, da je v Hobokenu pri Novem Yorku dr. Hans Kundlich v 94. letu svoje starosti preminul. Ko bi bili drugačni časi, izkazalo bi avstrijsko kmetovalstvo svojemu osvoboditelju javno slednjo čast. V teh časih velikih dogodkov se pa vendar spodobi, da se spominjamo moža, ki je tudi v burni dobi spočel veliko idejo. Malo njegovih sovrstnikov z osodnega dne 13. marca 1848 in prve zbornice še živi. Daleč od svoje domovine, katero mu je kruta usoda pristudila, zatisnil je Kundlich svoje trudne oči. Zvest je bil kmetškemu stanu, zvesto je bilo tudi avstrijsko kmetovalstvo prvemu voditelju.

Kot bajke se čitajo orisi o položaju našega kmetovalstva pred letom 1848. „Tlaka in desetina“ sta besedi, ki sta jih s srdom in z gnjevom izgovarjala dedek in babica, besedi, ki še vnukom izbujajo mučna čustva. Da se naš kmet v sedajni vojni tako odlikuje in sicer na fronti in v zaledju, je to v prvi vrsti storil, ker je svoboden kot človek, svoboden kot državljani.

Komaj verjetno se nam zdi, da je bilo kedaj drugače.

Toda kmet je bil podložnik, tlačan; imel je le dolžnost, njegov gospod le pravice. Njiva, ki jo je s težavo obdeloval, pičli pridelek, živina, slaba koča, v kateri je bival; vse to ni bilo kmetovo, ampak plemičevo.

Marija Terezija je osnovala krožne urade in je kmetov položaj nekoliko zboljšala. Toda še le Jožef II. je prišel zlu do korenin. Izrazil je znamenite besede: „Nesmisel je verjeti, da je gosposka imela zemljo, predno je bilo podložnikov.“ Z zakonom z dne 1. novembra 1781 je odpravil robstvo. Kmet je dobil od svojega najblajšega kneza zopet človeške pravice. Tlako delati in desetino dajati je pa moral kmet še tudi po smrti cesarja Jožefa. Ni bilo upanja, da bi se bilo kaj zboljšalo.

Na mah je pa bila razbita trtla država stanov.

Marčni dnevi leta 1848 so zahtevali svoje žrtve in junija meseca tistega leta so se vršile volitve za prvi državni zbor.

Šlezki kmetje so poslali Kundlich, kmetškega sina iz Lobensteina, ki je bil tam 25. oktobra 1823 rojen in je študiral na Dunaju pravoslovje. Dne 13. marca 1848 je stal na dunajskih nasipih in krvavel za svobodo. Pri zborovanju volilnih mož je rekel 24letni Kundlich: „Kaj se obotavljate? Ali je tisočletno robstvo omrtvilo vaše mišljenje in vaše roke? Kri je tekla, tudi dobra, blaga kmetška kri. Pridite si po svoje človeške pravice, pridobite si pravice do svobodnega posestva!“

Kar je Kundlich obljubil, je tudi pošteno storil. Že 24. julija je spisal svoj predlog, ki je bil pri tretji seji državnega zbora 26. julija prečitan in od njega tako prepričevalno utemeljen, da so na vprašanje predsednikovo, kdo hoče ta predlog podpirati, brezizjemno vsi poslanci vstali. Predlog se je glasil:

Visoki državni zbor naj izjavi, da poneha odsihmal podložništvo z vsemi iz njega izvirajočimi pravicami in dolžnostmi s pridržkom določb o odškodnini.

Dasiravno je pretila temu predlogu še marsikatera nevarnost, bilo je dovolj nasprotnikov, vendar je 31. avgusta 1848 po mogočnih govorniških bitkah zadonela osvobodilna beseda: „Dedinsko podložništvo, tlaka in vsakršna odvisnost kmeta napram gosposki je ponehala.“

Kmet je bil prost zadnjih spon — njegov osvoboditelj je Hans Kundlich!

Ob smrti enega največjih dobrotnikov kmetškega stanu naj se tega moža spominja z hvaležnostjo tudi slovenski kmet ter si naj zapomni ime moža, ki ga je rešil sramotnih spon, ga naredil enakoveljavnega drugim stanovom in največ pripomogel za kmetijski napredek, kateremu je dal predpogoj svobodnega razvoja! Naj živi na veke med nami spomin velikega dobrotnika kmetškega stanu!

Po Francu Witzany, Grottenhof.

Franjo Neubauer:

Podpora.

„Oj daleč je še do premirja!“

Podpora pa prišla je spet!

Hej, več je kot listja papirja

in vinček je slajši kot med.

Kaj nebi ga pile, hudiča!

Še Noe bil zanjga je vnet!

Podpirajmo tudi oštirja,

privoščimo kronic mu pet!“

In praznijo se steklenice,

veseli glasovi zvené,

pojó se dolenske zdravice.

Iz dalje buče pa topovi,

na frontah stojijo možjé,

pred njimi odprti — grobovi!

Domače in tuje novice.

Slovesna poroka se je vršila v nedeljo 27. januarja v kapiteljski cerkvi v Novem mestu. Poročil se je gospod Franc Rifelj, poročnik v rez., z gosposično Jozefo Eršte iz Rudolfovega. Uglednemu mlademu paru obilo vsestranske sreče in božjega blagoslova!

V sedmi činovni razred je pomaknjen g. prof. Mihael Markič v Novem mestu.

Odlikovan po smrti. Pred rumunskim sovražnikom padli praporščak 27. domobranskega pešpolka Viktor Rosina je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda in Karlovim četnim križcem. Praporščak in jurist Rosina je padel dne 12. avgusta 1917.

Po smrti odlikovan. Poročnik pri pionirskem bataljonu 15, Rudolf Lončar, ki je padel dne 25. sept. 1917 na soški fronti, bil je meseca decembra za svoje zasluge pred sovražnikom vdrugeč odli-

kovan in sicer, z vojaškim zaslužnim križcem tretjega razreda na traku hrabrostne svetinje z meči.

Odlikovanje. Častno znamenje II. razreda z vojno dekoracijo je prejel nadporočnik g. Josip Waller v Novem mestu.

Srebrno častno svetinjo Rdečega križa z vojno dekoracijo so dobili v Novem mestu gg.: Ema Pleiweiss, Klementina pl. Pöll, Rosa pl. Pöll, Frida Vaupotič, Marija Küssel, Marija Sekula, Marija Turk, Roza Matjašič, Ivana Sitar; nadalje Martina Ferlič, sedaj na Laškem in Tilči Horvat, sedaj vojna sestra v Sternthalu pri Ptuj; potem narednik Martin Kugler.

Umrl je dne 30. januarja 1918 v Radovljici-dekan in župnik, častni kanonik in konzistorijalni svetnik Janez Nepomuk Novak. Pokojni je bil odbornik Slovenskega katol. tiskovnega društva. R.I.P.!

Okrajnim komisarjem je imenovan deželnovladni koncipist gospod dr. Franc Ogrin v Črnomlju.

Umrl je v Novem mestu 26. januarja g. Jernej Pureber, star 81 let. Kdo ni poznal rajnega krovca in tesarja Jernejčka? Ni hiše v Novem mestu, da bi ne poznal on njene strehe do zadnjega koticčka, saj je vsako prelezel in prekril s „šinkeljni“, posebno v poprejšnjih letih. Sedaj ni več veliko lesenih streh, pa tudi krovcev ni več. Več let je bil bolehav in že nekoliko zmešan. Stari Jernejček je rad iskal srečo v loteriji, pa je ni našel. Dal mu Bog večno srečo v nebesih! — Njegovo staro ženico, ki leži tudi že dolgo časa bolana in je brez vseh sredstev, priporočamo blagim in usmiljenim srcem v podporo.

Tatinska družba se je že tretjič priklatila v Jablan, mirnopoške župnije. Dne 23. januarja od 9. do 11. ure zvečer so vlomili tatje pri Ani Papež št. 20 okno pri kuhinji, odprli vrata od znotraj in odnesli za 3000 kron vrednosti različnega blaga, kakor: 20 rut, 19 rjuh, 2 površni ruti, 2 moški obleki, 3 ženske obleke, 4 srajce in blaga za eno žensko obleko.

Ogenj v Novem mestu je nastal dne 29. januarja okoli 7. ure zjutraj v hiši g. Ličena (prej g. Kopača). Vsled živega pepela se je vnelo v prostoru pred kletjo liče, smeti, zaboji itd. Ogenj bi bil lahko zelo usodepoln, ker je začel goreti že strop, nad katerim se nahaja spalna soba gospodarja. On in gospodinja sta k sreči odpotovala, sicer bi se bila zadušila v gostem dimu, ki je prihajal skozi tla. Prostovoljno gasilno društvo novomeško pod vodstvom svojega načelnika gospoda Bergmanna je ogenj hvalevredno hitro omejilo. Nesrečo je zapazila gosposična Mija Smoletova, ki je hitro poklicala pomoč ter tako preprečila kaj hujšega. Škoda ni posebno velika. — Ljudje, opetovano vas opozarjamo, pazite, da ne odnašate živega pepela v zaprte prostore, ker nesreča nikdar ne miruje!

Prešičji semnji v Novem mestu. V Novem mestu se vrše vsak ponedeljek semnji za plemene in rejne prešiče; na to opozarjamo kupce in prodajalce.

Begunci, berite! Begunci, kateri se nameravajo s svojo družino vrniti v svojo domovino, dobijo pri podpisnem uradu potne legitimacije. Ni jim toraj treba niti slike niti pasiršajna. Izrečno pa se povdarja, da to velja samo za v svojo domovino se vračujoče osebe, katere ne nameravajo več nazaj priti. Begunci, kateri grejo domov le na ogled ali v izvršitev dela na polju in v vinogradu, morajo posedovati potni list s sliko in pasiršajnom. V dosego potnih legitimacij in potnega lista, morajo osebe, katere imajo več kot 14 let, tu sem priti. — C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem.

Za slepe slovenske vojake so nabrale vrle gosposične iz Kandije pri domači zabavi 22 K. G. Srečka Poljšak, šol. voditeljica, Suhor pri Metliki 3 K in njeni učenci III. razreda 7 K. I. K. I. K. — Bog jim povrni s častno in večno srečo!

Za invalidni dom v Beli Krajini.

Veliko žrtvujejo za nas naši hrabri vojaki v strelskih jarkih. Mnogi so že in bodo še dali življenje za domovino. Drugi bodo prišli domov, toda ne več čvrsti kot so šli, bodo bolni, pohabljeni, nesposobni za delo, invalidi. Žrtvovali so domovini, nam, svoje zdravje, svoje zdrave ude. Kaj jim je pač dolžna domovina! Ni-li dolžna skrbeti za njih življenje, jim lajšati njih dušno in telesno bolečino?

Mnogo teh revnih invalidov ne bo našlo v domači hiši prehrane, ne življenja, mnogi niti stanovanja. Kam se naj taki reveži obrnejo? Naj li hodijo križem sveta za koščkom kruha? Sramotno bi bilo to za nas vse, ki nam je vojna pustila zdravje.

Zato namerava podpisani odbor sezidati v lepi solnčni Belokrajini poseben

dom za invalide,

ki so za delo nezmožni, kjer bodo mirno uživali hvaležnost domovine pod oskrbjo redovnih sester.

Ta dom se bo ustanovil pod varstvom samega poveljnika vse naše vojske proti Italiji, feldmaršala nadvojvoda Evgena.

Ker bo pa to podjetje uspelo le, ako nas podprejo plemenita srca, Vas prav iskreno prosimo za manjšo ali večjo podporo, kolikoršeno pač zmorete. Če imate malo, dajte malo z radovoljnim srcem, če Vas je Bog oblagodari z večim, dajte več. Bodo Vam za to hvaležna srca trpinov, ki so v vojski vse žrtvovali.

R. Svetek, c. kr. vodja okr. glavarstva v Črnomlju, predsednik; Bernhard Polak, rektor v Ljubljani, podpredsednik; Gregor Cerar, kaplan v Črnomlju, tajnik; Davorin Vukšinič, oskrbnik v Metliki, blagajnik; Ivan Šašel, župnik v Adlešičih; Alojzij Mihelič, deželni poslanec v Metliki; Karol Dermastia, deželni poslanec v Ljubljani; Josip Doltar, župan v Črnomlju; Stanko Dostál, župnik v Semiču; Josip Fleischmann, vodja mestne občine v Metliki; Jakob Plut, župan v Semiču.

Prosimo vljudno: Pošljite inserate!

Božični prazniki pri „Cesarjevičem“ polku.

Ležal sem na deski v dolgi, prostorni, italijanski kavarni. Pri vznožju mi je brlela mala pečica, ki so jo moji vojaki oblegali od vseh mogočih strani, kakor Turki Dunaj, da bi pogreli postano večerjo.

Kar me pokliče stotnik. Vsi gospodje stotnije se zberejo in nato poda v kratkih besedah zapoved in načrt za juternji dan boja.

23. grudna je. Naša artilerija siplje ogenj in žveplo na polentarske postojanke in nato nastopi gosta megla. Mi planemo iz kavarn in vdarimo proti sovražnim jarkom.

Sovražnik je slutil, da pridemo. Začel je streljati z največjimi možnarji in izstrelki so padali med nas kakor dež. Tla so bila snežena in globoko zmrznjena, eksplozija toraj slabša, povsem megla, — Italijan ni zadel prav nič. —

„Naprej po začrtani poti!“ doni povelje na levo. Planemo kakor zajci čez sovražne žične ovire v jarek... Vse prazno! H kavernam! Kakor miške z luknice so nas milo gledali Polentarji in vzdigovali roke. „Marš ven!“ zavpije nekdo in priskakali so, kakor ovce — ter dirjali v naše ujetništvo.

Tako je šlo naprej. Presenečili smo jih skoraj nepripravljene in zavzeli smo vse, kar smo nameravali.

Nato se je začela za nas šele prava vojska. Polentar je spoznal, da mu gre za nohte in razbijal je po od nas zasedenih jarkih kakor besen. Kar se je prikradla noč in sovražnik je napadel. Pa

kolikor jih je napadlo, toliko se jih je pred jarki podalo. Upili so: „Avstrijci, idite dalje, ujeli boste cel milijon Italijanov, če hočete!“

Storil se je dan, sovražna artilerija je razbijala in dočakali smo oni, vsem poštenim ljudem sveti, blaženi božični večer. Občutili bi ga ne, še spomnili bi se nanj ne, če bi naš stotnik ne postavil pri svoji budi božično drevo in ga zažgal. In neverjetno, kakor je bil cel napad neverjeten! Zraven drevesca, dva koraka proč udari granata, skoplje globoko jamo, a našganemu drevescu se ni nič zgodilo. Gorelo je, dokler je dopuščala italijanska telefonska žica.

Privlekla se je zopet megla, potegnil je mrzel veter in sneg je padal, da se je vse kresalo. To smo rili v zemljo, kakor krti!

Na sveti dan smo prišli v rezervo, se malo odpočili in zopet nazaj. Tako gre nam že ves čas in mraz pritiska vedno huje. Upamo na skorajšnje odrešenje, da se zopet enkrat otresemo uši in pošteno osnažimo za — velikonočne praznike.

Jožko.

Teden dni dopusta.

Piše Janez Nep. Grzinič. (Dalje 4.)

Sedeli smo.

Hvala večnemu bogu, da nas ni bilo trinajst.

Kaj smo delali? No, jedli smo.

To je sicer zelo prozaično, vendar se človek, in bodi še tako dobro vzgojen, temu niti v vojnem času ne more popolnoma odvaditi.

Aha! Ti bi rad izvedel, kaj smo jedli.

Veš kaj, tako indiskreten pa res nisem, da bi ti vse izobnal, kar vidim in slišim.

Da se ti bo pa sanjalo o tem nekaj dni, ti povem, da vojska prav nič ni divjala po naši mizi. Lahko imaš skomine po pri nas sicer še nedosežnih, tukaj pa bržkotne navadnih jedeh.

Tiste tri gracije so bili posadili krog mene. Obkoljen sem bil od vseh strani. Samo hrbet je gledal v steno.

Zavarovan sem bil torej dobro.

Imel sem ob tem prijetne občutke. Ne le srčne ampak tudi želodčne.

Zdelo se mi je, da so te tri gracije tri neveste in da se vrši svatba v treh izdanjih.

Kako sem prihuljeno gotal in požiral. Ali kazati nisem smel tega. Moja dobra vzgoja bi bila prišla ob kredit.

Kakor da bi kradel.

Zalivati smo morali svoja mastna grla kar na povelje.

Vince je bilo sicer krasno, imelo pa je napako, da je bilo preveč.

Nismo več vajeni tako.

Obžaloval sem, da je stvarnik pri človeku pozabil na tisti reservoir, ki ga ima velblod.

Pa kaj čekam toliko o jedi in pijači. To se kar nič ne spodobi.

Povedati pa moram gospodu ravnatelju na uho, da mu bom za njegovo gostoljubnost v najtežji dobi mojega življenja na veke hvaležen.

Hvaležen pa tudi za njegovo neprekosljivo zabavnost.

Kaj mislite, da je tudi le enkrat pokazal resen obraz?

Ne. Njegov sladak, pristen smeh je odseval na vseh obrazih.

Vse se je smejalo, veselilo, šalilo in zbijalo dovtype, da je bilo pozabljeno vse gorje svetovne vojske.

Pa še napitnice so krožile krog mize tako živahne, tako fletne, da bi bil najrajše postal razposajen.

Pa nisem smel.

K živahnosti so v obili meri pripomogle naše tri gracije. Posebno tista mala miška, ki je skakala iz kota v kot, da si ji komaj sledil z očmi.

Ne vem, odkod je vzela tisto izredno živahnost. Kakor da bi imela živo srebro v rokah in nogah in — na jeziku.

Pritaknilo se je to-le njenima tovaršicama, od teh pa nam vsem.

Namen jim je bil očitno ta, da spravijo najživahnejše razpoloženje v družbo.

To pa so dosegle sijajno.

Gospod podravnatelj sede k harmoniju. Njegov umetniško spremljani tenor je očaral.

Pel je več pesmi, med temi eno dolgo šaljkovo domačega skladatelja, ki je zelo zabavala.

Pomagal je gospod tajnik z grlom.

Pa glejte, prikazala se je violina.

Tu izvem, da svira mladi gospod na vse instrumente. Danes pa ne more ustreči z vsemi, ker je vojska pogoltnila strune. Brez strun morda nihče ne igra na svetu.

Ker se naše gospice niso dale preprostiti, da bi sodelovale pri improviziranem domačem koncertu, in en sam umetnik ne more obvladati več instrumentov hkrati, sem moral jaz razglati svojo revščino kot vijolinski virtuozi. Splošni molk poslušalcev ob koncu sem smatral za ginljivo priznanje moje umetnosti.

„Škoda, da nisi s sabo prinesel citer, ali vsaj okarine,“ mi očita ena gospica.

„Citer res nimam,“ se branim, „pač pa imam okarino. Pa danes ne bo šlo. Imam svoje reči — kaj se mrdaš? — imam namreč svoje reči tam-le v nahrbtniku, pa vedno odvezavati in zopet zavezavati in vzdigovati in polagati — bogme, to ni moje veselje —.“

„Prava reč to,“ mi odvrne frajlica porogljivo, ter že prinese okarino.

Zapiskal sem jih par. Harmonij je spremljal.

No, pa ženske imajo čudovite oči in čuda zanesljiv nos. Pa tudi — bodi rečeno med nami — radovednost, ali kako smo že rekli preje, firbec je njihova dometa.

Gospodična, ki mi je bila prinesla okarino iz nahrbtnika, je z neumljivo virtuoznostjo iztaknila nekaj v njem, kar ji je dalo povod, potipati mojo resnicoljubnost.

„Ti lažnik ti! Li niso to citre?“ me krega. „Zdaj boš pa igral.“

Ko sliši gospod ravnatelj o citrah, stopi k meni veselo presenečen in mi prinese cel kup muzikalij za ta instrument.

Razvedrilo.

Kako dosežeš visoko starost? Nekje na Angleškem je dosegla v tem času neka žena starost 100 let. Seveda jo je vsakdo spraševal kako je živela, da se je toliko časa ohranila. Ali je pila kaka čudodelna zdravila ali podobno? No, čujmo, kaj nam ona sama pove: „Jaz,“ pravi, „imam zahvaliti svojo tako visoko starost edino — čebuli. Že od rane mladosti sem imela navado pojesti vsaki dan eno čebulo, kar tudi vsakomur nasvetujem, kdor si hoče podaljšati svoje življenje.“ Dandanes bi bilo to tudi prav drago sredstvo.

Trgovec in zdravnik. Neki znan zdravnik je imel navado, da je rad svoje bolnike, ki so mu pripovedovali o svojih boleznih, sredi govora motil in jim ne meneč se za nadaljno pripovedovanje, kar napisal zdravila, kot da bi poznal že bolezen. Mnogokrat jim je z zelo grobimi besedami zapovedal naj molče. — Nekega dne pa mu je izbil to navado neki tujec za vselej. Tujec mu je zelo podrobno in natančno pripovedoval o svoji bolezni. Toda zdravniku se ni poljubilo poslušati dolgovoznega bolnika in zato mu je zapovedal, naj molči: „Če mi ne poveste vse nakratko, se raje poberite domov!“ Tujec se pa ni menil za zdravnikovo prepoved, temveč je mirno pripovedoval dalje, dokler ni hotel zdravnik zapustiti sobe. Toda bolnik je bil hitrejši kot zdravnik in je stopil k vratom, da ne bi mogel zdravnik ven. Iz žepa je potegnil samokres, napel petelina in nameril na zdravnika. „Gospod zdravnik,“ je dejal, „jaz sem kupec iz Indije. Slava o vas je prišla že do nas in zato sem se podal k vam na tako dolgo pot, da bi me lečili hude želodčne bolezni. Če me torej nočete poslušati, da vam razložim svojo bolezen, vas kratkomalo ustrelim.“ Trgovec je govoril tako odločno, da se je zdravnik res bal, da ne bi bil ustreljen. Moral je izpolniti zahtevo indijskega kupca in čimbolj pazljivo je poslušal njegovo razlago, tem bolj zanimivo se mu je zdelo. Trgovec je uvidel, da bo dosegel svojo namero. Predno je odšel, je rekel zdravniku: „Govoré, da hočete za obisk 100 kron, ker sem pa vas zelo dolgo zadrževal vam plačam 200 kron.“ Od tega dne ni več zdravnik postopal z bolniki zadirčno in grobo, temveč jih je rad poslušal do konca in jim nato šele zapisal zdravilo.

Loterijske številke.

Trst, 23. januarja 18 31 90 39 84

Pratika za februar.

Mesec februar (svečan) ima svoje ime od rimskega boga Februus-a, katerega so najprvo častili Grki, pozneje so se ga pa najbrže naveličali in so ga porinili Rimljanom. Pa tudi ti se ga niso kaj posebno držali in so mu bogočastje in malikovanje kmalu popolnoma odrekli. V rimskem bajkoslovju se nahaja ime Febris kot pomočnica zoper mrzlico.

Februar ima 28 dni in bode mrzel in snežen mesec. Okoli 4. bode jasno in mrzlo; okoli 11. sneženo in deževno; okoli 18. sneg in okoli 25. prav mrzlo. Tako se sklepa po luninih spremenih. — Solnce stopi 19. v znamenje rib. — Dan zraste za eno uro in 28 minut ter je dolg od 9 ur 29 minut do 10 ur 57 minut. — Če sta prva dva dneva jasna, še bode zima dolgo trajala. Če je o sv. Matiji mrzlo in ledeno, se je nadjati kmalu lepega južnega vremena; nasprotno pa, če je ta čas gorko in prijetno, še rad hud mraz pritisne in sledi še grdo vreme.

Listnica uredništva:

Več dopisov smo morali odložiti za prihodnjo številko, kar naj nam blagohotno oprosté cenjeni dopisovalci.

N. N. v Brusnicah. Ker se niste podpisali, ne moremo objaviti Vašega spisa. Pridite v uredništvo k razgovoru; ime ostane tajno.

Izjava.

Spodaj podpisana naznanjam, da nisem plačnica za dolgove, katere naredi moj soprog Avguštin, in tudi ne velja, če on kako stvar proda.

Ana Kukman — Češča vas.

Posestvo v lepem kraju na Veliki Loki pri Trebnjem

prodam iz proste roke. K posestvu spada okoli 20 oralov njiv, travnikov in hrastov gozd ter tri poslopja. Eno poslopje je na najlepšem prostoru v sredini vasi, na dobro prometnem kraju, kjer bi se lahko imelo gostilno in trgovino. — Pogoji se izvedó vsak dan pri Mihaelu Štajpahu v Novem mestu št. 235.

Fotograf „Tomše“ iz Straže

fotografira za potne liste v gostilni g. Seidl, nasproti hotela „Koklič“ v Novem mestu. Slika se vsaki pondeljek. Slike so izgotovljene v teku treh do osmih dni.

Sprejme se kuharica

katera se spozna tudi na vrtu in pri perilu. Plača po dogovoru. Kje, pove Upravništvo Dol. Novic.

Hiša št. 100

11-3-3

v Novem mestu, je naprodaj. Pojasnila se dobe ravnatom v I. nadstropju, ali pa pri g. Avg. Kuncu, trgovcu v Črnomlju.

Prodaja se 225 m³ bukovih suhih

drv

z gozda. — Ponudbe na upravništvo pod „drva 14“.

16-3-1